

Մ աշտոցի Արձագանգ

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամսաթերթ
WWW.SOURPHAGOP.ORG (12-րդ տարի)

Այս թիւով.....

<u>Փոխան իմբագրականի՝</u>	
<u>Սրբութեան քմբռնումը Հին եւ Նոր</u>	
<u>Կտակարաններուն մէջ</u>	Էջ 2
<u>Դեկտեմբեր ամսուան բացատրական</u>	
<u>տօնացոյց</u>	Էջ 3-8
Ս. Յակոբ Մծբնայ Հայրապետ	
Ս. Պետրոս եւ Ս. Պօղոս	
Ս. Ստեփանոս Նախավկայ	
Որոտման Որդիք	
Ս. Աբգար թագաւոր	
Դաւիթ թագաւոր, մարգարէ՞, թէ	
սաղմոսագիր	
Սաղմոսավանք	
Հ ա յ ա ս տ ա ն ի ա ո ա ջ ի ն	
լուսաւորիչները	
<u>Ոսկեայ օրէնքին գաղտնիքը</u>	Էջ 9
Է, Ը, Թ	Էջ 10-12
<u>Երբ կ'աղօթես</u>	Էջ 13
<u>Յիսուսն ու ես</u>	Էջ 14
<u>Ս. Գրիգոր Նիւսացի</u>	Էջ 15
<u>Եզակի գիրեր</u>	Էջ 15
<u>Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը</u>	Էջ 16-19
<u>Կաղանդ Պապան Կիրակնօրեայէն ներս</u>	
Էջ 16	

Դեկտեմբեր 2012 (Ի տարի թիւ 4)

Յ... Յիսուս, Ս. Յակոբ

Խաչքարի Հեղինակ՝ Ժողովրդական Վարպետ,
Ռուբեն Նալբանդյան

Ամսուան Համարները

«Հետեւաբար, գացէք եւ բոլոր ժողովուրդները ինծի աշակերտ դարձուցէք: Զանոնք մկրտեցէք՝ Հօր, Որդիին եւ Սուրբ Հոգիին անունով: Անոնց սորվեցուցէք այն բոլոր պատուիրանները որ ես ձեզի տուի. եւ ահա միշտ ձեզի հետ պիտի ըլլամ, մինչեւ աշխարհիս վախճանը»: *Մատթէոս 28.19-20*

Փոխան խմբագրականի

Այս թիւով կը շարունակենք Սրբութեան մասին դասախօսական շարքը որ սկսանք Նոյեմբեր 2012-ի թիւով:

Սրբութեան Ըմբռնումը Հին եւ Նոր Կտակարաններուն Մէջ

Հին կտակարանի մասնագետներ, թեպէտ վերջնական կերպով եզրակացութեան չեն յանգած երբայերէն Սուրբ (քօտըշ) բառի ծագման եւ անցեալին անոր ունեցած իմաստին շուրջ, այդուամենայնիւ համամիտ են որ զԱստուած բնորոշող եզական ստորոգելի մըն է, որ կը նշանակէ «անջատուած» աշխարհէն եւ աշխարհայինէն: ՍՈՒՐԲ Է ԱՍՏՈՒԱԾ, որովհետեւ ամբողջութեամբ տարբեր է ընթացիկ աշխարհէն, եւ կարելի չէ շփոթել ո՛չ մարդոց եւ ո՛չ ալ անոնց շինած աստուածներուն հետ:

Սուրբ է Աստուած, եւ որովհետեւ իրն է աշխարհը լրիւ իւրով, սուրբ է ամէն ինչ. այնքանով որ Աստուծով կ'ապրի: Աստուծմէ հեռացումով կը ստեղծուի անսուրբ աշխարհային վիճակ մը՝ անջրպէտ մը, որ անկարելի է որ մարդուն կողմէ գոցուի: Եւ ահա դարձեալ, Աստուած է որ իր սուրբ սիրով Զայն կը կամրջէ՝ իր Յայտնութեամբ:

Սրբութիւնը Աստուծոյ ստորոգելի մը չէ միայն, այլ՝ իր էութիւնն իսկ է. հետեւաբար, ամէն ինչ սուրբ է, երբ յարաբերութեան մէջ է Աստուծոյ հետ եւ մօտիկ է Աստուծոյ: Աստուծոյ ներկայութեան ամէն ինչ՝ մարդ, անասուն, հող, տաճար, երկինք, ասոնք բոլորը կը սրբանան, կը սրբագործուին: Սուրբ է ամէն ինչ որ Աստուծոյ կը պատկանէր իր բնական վայրերը, իրեն յատկացուած շաբաթն ու ամսագլուխները, իր ծառայութեան կոչուած քահանաները, եւ այլն:

Սրբութիւնը իբրեւ Աստուծոյ պատկանելիութիւն կը շեշտուի ամբողջ Օրէնքին մէջ եւ կը վերաբերի ոչ միայն մասնաւորներու, այլ բաց հրաւեր մը Հին Կտակարանի ժողովուրդին. «Սուրբ եղէք, որովհետեւ Ես սուրբ եմ»:

Սրբութիւնը ժամանակի ընթացքին ստանալով պաշտամունքային եւ արարողական բնոյթ, Աստուած մարգարէներու միջոցաւ շեշտը դրաւ բարոյական արժէքներու վրայ, որոնք գրեթէ սկսած էին անտեսուիլ: Սրբութեան այս նոր հասկացողութիւնը, Հին Կտակարանը կը կամրջէ Նորին, ուր Սրբութիւնը կը ստանայ բարոյագիտական արժէք:

Լերան քարոզով Քրիստոս սրբութեան եզակիութիւնը կը շեշտէ, որովհետեւ սուրբ սիրտ ունեցողներուն վարձատրութիւնը պիտի ըլլայ զԱստուած տեսնել. բան մը՝ որ Հին Ուխտի մարգարէներէն ո՛չ մէկը ունեցաւ, իսկ այժմ՝ որպէս շնորհք կը տրուի սուրբերուն: Քրիստոս ինք, Աստուծոյ Սուրբն էր, որ աղօթեց ո՛չ միայն իր աշակերտներուն, այլ ամբողջ մարդկութեան համար՝ որպէսզի Սուրբ ըլլան: Որպէս յաւիտենական Քահանայապետ, բարձրանալով իսա՛յ մտաւ Սրբութիւն Սրբոցը, ուր ոչ միայն զոհ մատուցանեց մարդոց մեղքերու թողութեան համար, այլ զոհաբերուեցաւ եւ նոր սրբութեամբ մը, մարդկութիւնը վերընծայեց Հայր Աստուծոյ:

Ուստի, բոլոր քրիստոնէաներն ալ կանչուած են սրբութեան՝ ըլլալու Սուրբ ազգ մը, Աստուծոյ սեփական ժողովուրդը: Քրիստոնէան իր առօրեայ կեանքին մէջ Աստուծոյ տաճարն է եւ Սուրբ հոգիի բնակարանը: Այս կոչումը իր ճիգին արդիւնքը չէ, այլ՝ Քրիստոսով վերածնած ըլլալու իրողութեան մէջ կը կայանայ, որով կը դառնայ Աստուծոյ «սուրբ որդին»: Բայց քանի պատգամ ստացած ենք կատարեալ ըլլալու երկնաւոր Հօր

նման, հետեւաբար՝ սրբութիւնը կայուն վիճակ մը չէ, այլ ընթացքի մէջ է գայն պահելու եւ կատարելագործելու:

Կատարելագործութեան ճամբուն վրայ սրբութիւնը կը դառնայ ոչ միայն Աստուծոյ հետ հաղորդակցութեան միջոց, այլ նաեւ՝ արտածորող գորութիւն մը, որ սիրոյ նման կը ճառագայթէ: Եւ մինչ Հին Կտակարանին մէջ սուրբ բաներու դպչիլը կ'արգիլուէր, Նոր Կտակարանին մէջ անիկա դրականօրէն կը փոխուի: Հաւատացեալները՝ ոչ միայն Քրիստոսի, այլ՝ առաքեալներու իսկ հանդերձին ու շուքին կը մօտենային՝ բժշկուելու հաւատքով:

Վերջապէս, սրբութեան վեհութիւնը կը կայանայ Աստուծոյ հետ միութեան մէջ, որով Սուրբ Քրիստոսով կենդանի կը ժայ եւ կ'աղօթէ ընդմիշտ՝ սիրոյ հրաշալի կապ մը հաստատելով, Յաղթական եւ Զինուորեալ եկեղեցոյ միջեւ:

27 Յունուար, 1984 Անթիլիաս

ԱՆՈՒՇԱԻԱՆ ՎՐԴ. (ներկայիս Եպս.) ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

Ս. Յակոբ Մծբնայ Հայրապետ Ե՞րբ կը տօնենք

Սուրբին յիշատակի օրը կանուխէն հաստատուած է Հայ Առաքելական եկեղեցոյ տօնացոյցին մէջ եւ կը տօնուի ամէն տարի Յիսնակի երրորդ Կիրակի օրուան յաջորդող շաբաթ օրը: Այս կը նշանակէ թէ Սուրբ Յակոբի տօնը կը յիշատակենք Դեկտեմբեր 12-18 օրերուն մէջ հանդիպող Շաբաթ օրը:

Սուրբ Յակոբի կեանքը

Սուրբ Յակոբ ծնունդով ասորի էր՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի հօրաքրոջ որդին եւ Պարթեւական տոհմէն: Անոնք միասին դաստիարակուած էին Կեսարիոյ մէջ: Ս. Յակոբ որոշ ժամանակ ապրէր էր Պարսկաստանի արքունիքին մէջ, սակայն հետագային կ'ընտրէ ճգնաւորի կեանքը եւ Ս. Հոգիին ներգործութեամբ կ'ուղղուի Մծբին քաղաքի վանքերէն մէկը՝ Մարուգէ ճգնաւորին մօտ: Ան մասնակցած է Նիկիոյ մէջ կայացած տիեզերական ժողովին՝ 325 թուականին: Մծբինի աթոռին համար ձեռնադրուած է եպիսկոպոս՝ Մարուգէ ճգնաւորի մարգարէութեան կատարում: Հայ մատենագրութեան մէջ յայտնի են իր 22 ճառերէ բաղկացած «Զգօն» գիրքը: Ս. Գրիգոր Նարեկացին հիացող մը եղած է Յակոբ Մծբնայ Հայրապետին, որուն նուիրած է իր ներբողական գրութիւններէն մէկը:

Սուրբ Յակոբի նուիրուած «Յաղթող եւ Սուրբ Հայրապետ» անունով գեղեցիկ շարական մը գրուած է: Այս շարականը հաւանաբար գրուած է այն դէպքին առիթով ուր կը պատմուի թէ պարսից Շապուհ Բ. թագաւորը աշխարհաճաւալ իր արշաւանքներուն ընթացքին կը հասնի Մծբին եւ գայն կը պաշարէ 70 օրեր շարունակ: Շնորհիւ Ս. Յակոբի քաղաքին ներսէն կազմակերպած միջոցառումներուն, ան անկարող կ'ըլլայ գրաւելու Մծբինը: Ս. Ներսէս Շնորհալի այդ յաղթանակին կը ձօնէ իր այդ շարականը:

Դեկտեմբեր ամսուան բացատրական տօնացոյց

Շբթ. 1	Սբ. Թադէոս եւ Բարթողոմէոս
Գշ. 4	Սբ. Աբգար Թագաւոր
Շբթ. 8	Սբ. Նիկողայոս Զմիւռնացի Սքանչելագործ հայրապետ
Շբթ. 15	Սբ. Յակոբ Մծբնայ հայրապետ եւ Մարուգէ ճգնաւոր
Շբթ. 22	Ս. Բարսեղ Հայրապետ, Գրիգոր Նիւսացի եւ Եփրեմ Խուրի ասորի
Բշ. 24	Սբ. Դաւիթ մարգարէ եւ Ս. Յակոբ Տեառնեղբայր Առաքեալ
Գշ. 25	Սբ. Ստեփանոս Նախասարկաւագ եւ առաջին մարտիրոս
Եշ. 27	Սբ. Պետրոս, Սբ. Պօղոս
Շբթ. 29	Սուրբեր Որոտման Որդիներ Յակոբոս եւ Յովհաննէս Առաքեալներ

Պահքի Օրեր՝ 5, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 19, 21, 26, 28, 30, 31

Ճաճանչ Ս. Յակոբի Մասունքին
 «մեր եկեղեցոյ Ս. Խորանին վրայ»:

Սուրբ Պետրոս եւ Սուրբ Պօղոս առաքեալներ

Հայաստանեայց եկեղեցին, ամէն տարի Դեկտեմբեր ամսուան վերջին շաբթուան ընթացքին կը յիշատակէ Ս. Պետրոս եւ Ս. Պօղոս առաքեալները: Այս երկու անուններն ալ ընդհանրացած են մեր ժողովուրդին քով:

Ս. Պետրոս առաքեալ

Բուն անունով Սիմոն, ան Յիսուսի կողմէ Պետրոս անուանուեցաւ: Պետրոս կը նշանակէ վեմ, ժայռ եւ Յիսուս յայտարարեց «Քեզի կ'ըսեմ՝ թէ ժայռ ես դուն, եւ այդ ժայռին վրայ պիտի շինեմ իմ եկեղեցիս...» Մատթ. 16:18:

Պետրոս այն առաքեալն էր որ Յիսուսը երեք անգամ ուրացաւ աւագ Հինգշաբթի օրը:

Ս. Պետրոս առաքեալ գրած է երկու ընդհանրական նամակներ որոնք մաս կը կազմեն Նոր Կտակարանին: Առաջին նամակը ուղուած է «Աստուծոյ ընտրեալներուն», այսինքն՝ քրիստոնէաներուն: Անոր գլխաւոր նպատակն է քաջալերել ընթերցողները, որոնք իրենց քրիստոնէական հաւատքին համար հալածանքներու եւ նեղութիւններու դիմաց կը գտնուէին: Երկրորդ նամակը ուղուած է առաջին դարու քրիստոնէաներու լայն շրջանակի մը նպատակ ունենալով պայքարիլ սուտ ուսուցանողներու տարած աշխատանքին դէմ: Մոլորեցնող ուսուցումներէ եւ անպարկեշտ կենցաղէ հեռու պահելու համար քրիստոնէաները, առաքեալը կոչ կ'ուղղէ անոնց որ կառչած մասն Աստուծոյ եւ Յիսուս Քրիստոսի:

Ս. Պօղոս առաքեալ

Պօղոս առաքեալ, Յիսուսի 12 առաքեալներէն մէկը չէր: Բուն անունով Սօղոս կամ Սաւուղ, հրեայ բարեկեցիկ ընտանիքի մը զաւակն էր եւ դաստիարակուած էր ըլլալու կարծր եւ օրինապահ հրեայ մը, որ պայքարեցաւ քրիստոնէութեան տարածման դէմ: Չորս ւաւարաններուն մէջ ռեւէ ակնարկութիւն չկայ Պօղոսի մասին: Կ'արժէ յիշել թէ Աստուածաշունչին մէջ Սօղոսի մասին առաջին ակնարկութիւնը կը տեսնենք Գործք. Առաք. 7:58-ին մէջ եւ կը կարդանք նաեւ թէ «Ստեփանոսի քարկոծումը պահանջողներէն մէկն ալ Սօղոսն էր» (Առաքեալներուն Գործերը 8:1):

Սօղոս, որ աշակերտած էր Գամաղիէլի, եւ ունէր Հռոմէական քաղաքացիութիւն, շարունակեց Յիսուսի հետեւորդները հալածել եւ Աւագ քահանայէն (Երուսաղէմ) Դամասկոսի հրեայ ղեկավարներուն ուղղուած նամակներ առնելով ճամբայ ինկաւ դէպի Դամասկոս: Սակայն Դամասկոսի մօտերը լոյս մը փայլեցաւ, որ կուրցուց զինք, եւ լսեց ձայն մը որ կ'ըսէր «Սաւուղ, ինչո՞ւ զիս կը հալածես»:

«Ո՞վ ես Տէր,» հարցուց Սաւուղ:

Ձայնը պատասխանեց. «Ես Յիսուսն եմ զոր դուն կը հալածես...»:

Առաքեալներու Գործերը գիրքին 9րդ գլխուն մէջ կը կարդանք Սօղոսի Դարձին մասին ու 18րդ համարին մէջ կ'ըսէ «Անմիջապէս Սօղոսի աչքերէն կարծես կեղեւանքներ ինկան, եւ սկսաւ տեսնել: Ելաւ մկրտուեցաւ, եւ ապա կերակուր ուտելով զօրացաւ»:

Այս պատահարէն ետք Սօղոս Պօղոս կոչուեցաւ եւ նոյն ջանքով որ կը պայքարէր քրիստոնէութեան դէմ, աշխատեցաւ քրիստոնէութեան տարածման համար, եւ կոչուեցաւ 13րդ եւ հեթանոսներու առաքեալ: Ան ունեցաւ 3 ճամբորդութիւններ եւ գրեց 14 նամակներ որոնցմէ տասը ուղղեց եկեղեցիներու եւ չորսը անհատներու:

Ս. Ստեփանոս նախավկայ, անդրանիկ վկան է որ իր արիւնք թափեց Յիսուս Քրիստոսը՝ Աստուծոյ որդին վկայելով: Յիսուսի 72 աշակերտներէն մէկը որ ուրիշ 6 հոգիներու հետ նախնական եկեղեցին, (Պետրոս առաքեալի առաջնորդութեամբ), կարգեց եկեղեցւոյ սեղանի սպասաւոր, այսինքն սարկաւագ: Նոր Կտակարանի «Առաքեալներու Գործերը» գրքին 6-րդ գլխուն մէջ կը կարդանք 7-ը սարկաւագներուն նշանակուելու եւ Ստեփանոսի ձեռքակալութեան պատմութիւնը, իսկ 7-րդ գլխուն մէջ կը կարդանք իր վկայութիւնը եւ քարկոծումին մանրամասնութիւնները: Ստեփանոսի քարկոծումը պահանջողներէն մէկն ալ Սօդոսն էր որ հետագային եղաւ Պօղոս Առաքեալ: Մեր եկեղեցին այս սուրբին օրը կը նշէ Դեկտեմբեր 25-ին, կամ 26-ին եթէ 25-ը Կիրակի կամ պահքի օր ըլլայ:

Որոտման Որդիք

Մարկոսի Աւետարանին 3.16-19 ին մէջ կը գտնենք Յիսուսի 12 առաքեալներուն ցանկը՝ Պետրոս, Ջեբեդէոսի որդիները՝ Յակոբոսն ու եղբայրը՝ Յովհաննէսը, որոնք Բռաներգես, այսինքն Որոտացող Մարդիկ կոչեց, Անդրէասը, Փիլիպպոսը, Բարթողոմէոսը, մաքսաւոր Մատթէոսը, Թովմասը, Ալփիէոսի որդին Յակոբոսը, Թադէոսը, Նախանձայոյց Սիմոնը, եւ Իսկարովտիացի Յուդան, որ զինք մատնեց:

Յովհաննէս Աւետարանիչ ձկնորս էր: Մինչեւ Յիսուսի հետեւիլը, կը հետեւէր Յովհաննէս Մկրտիչին: Ան Յիսուսի ամենասիրելի առաքեալն էր եւ հետեւեցաւ իրեն մինչեւ Գողգոթա: Խաչին վրայէն Յիսուս իրեն յանձնեց իր մօր հոգատարութիւնը: Իր եղբօր Յակոբոսի եւ Պետրոսի հետ ան դարձաւ Երուսաղէմի եկեղեցւոյ սիւներէն մէկը: Հետագային, իր գործունէութեան վայրը հանդիսացաւ Եփեսոսի եկեղեցին: Տիրոջ կամքով, Յովհաննէս Առաքեալ միւս առաքեալներէն աւելի ապրեցաւ եւ վախճանեցաւ 94 տարեկանին: Երբ արդէն շատ ծեր էր, իր քարոզներու ընթացքին շարունակ կը կրկնէր. «Ձաւակնէ րս, սիրեցէ ք զիրար»: Երբ իրեն կը հարցնէին թէ ինչո՞ւ յաճախ այդ բառերը կ'ըսէր. «Այս Յիսուսի պատուիրանն է, եթէ սեր ունենաք, ուրիշ ոեւէ բանի պէտք չէք ունենար»: Ան գրած է Աւետարան մը, երեք ընդհանրական նամակներ, եւ յայտնութեան գիրքը:

Յակոբոսն ալ ձկնորս էր: Յակոբոսը շատ եռանդուն էր, գործունէայ, մեծ սէր եւ նախանձախնդրութիւն ունէր Յիսուսի հանդէպ եւ դարձաւ Հրեաներու ասելութեան զոհը: Ան գլխատուեցաւ Հերովդէս թագաւորի կողմէ 44 թուին, ըլլալով առաջին նահատակը առաքեալներու մէջ: Այս երկուքը հաւանաբար Քրիստոսի հանդէպ իրենց բոցավառ սիրոյ եւ նախանձախնդրութեան պատճառով կոչուեցան Որոտման Որդիք:

Ս. Աբգար Ա. թագաւոր, ըստ աւանդութեան՝ Ա. դարու անդրանիկ քրիստոնէայ թագաւորը, պարթեւ Արշակունի Արշամի որդին էր: Իր թագաւորութեան մայրաքաղաքը Եդեսիան էր: Ըստ Մովսէս Խորենացիի, ան հայոց թագաւորն էր: Մովսէս Խորենացին նաեւ կը գրէ թէ Աբգար թագաւոր լսէր է Յիսուսի հրաշքներուն մասին եւ հաւատացեր է որ Յիսուս ճշմարիտ Աստուծոյ որդին է, եւ նամակ ուղարկած է Յիսուսի որ գայ եւ զինք բժշկէ բոքոտութենէ: Յիսուս կը խոստանայ որ կել իր աշակերտներէն մէկը որ բժշկէ զինք եւ կեանք շնորհէ իրեն եւ իր հետ եղողներուն: Յիսուսի համբարձումէն ետք, Ս. Թադէոս Առաքեալ կ'ուղուի դէպի Եդեսիա եւ կը բժշկէ Աբգար թագաւորը եւ իր հետ եղողները:

Ասկէ ետք Ս. Թադէոս Առաքեալ կ'ուղուի Աբգար թագաւորի զարմիկ՝ Սանատրուկ թագաւորի պալատը: Մեր եկեղեցին Ս. Աբգար թագաւորի տօնը կը յիշատակէ ընդհանրապէս Յիսնակի Ե. Կիրակիին նախորդող Շաբաթ օրը:

Դաւիթ. թագաւո՞ր, մարգարէ՞ թէ սաղմոսագիր

Մեզմէ քիչեր կան որոնք չեն լսած «Սաղմոս» բառը եւ չեն գիտեր անոր ինչ ըլլալը: Սաղմոսները օրհներգներ, աղօթքներ եւ զանազան այլ կերպի քերթուածներ են, որոնք կ'արտայայտեն Աստուծոյ հանդէպ խոր հաւատք եւ սէր: Հին կտակարանի գիրքերէն Սաղմոսներու գիրքը կը համախմբէ 150 սաղմոսներ, որոնցմէ 73-ը աւանդաբար վերագրուած են Իսրայէլի Դաւիթ թագաւորին:

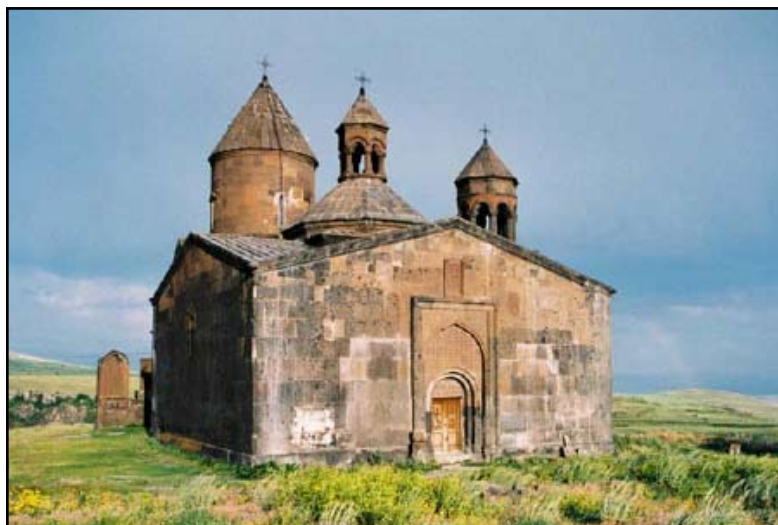
Այս տարի Դեկտեմբեր ամսուան 24-րդ օրը, Հայաստանեայց եկեղեցին կը յիշատակէ անունը սաղմոսագիր Դաւիթ թագաւորին որ նաեւ ընդունուած է իբր մարգարէ:

Ո՞վ է Դաւիթ

Դաւիթ՝ Իսրայէլի երկրորդ եւ մեծագոյն թագաւորն էր: Ան զաւակն էր Յեսսէի, ծնած Բեթլեհէմ ք. Ա. 1040 թուականին: Իր ընտանիքի կրտսերագոյն որդին էր եւ ուներ 7 մեծ եղբայրներ: Ան պատանեկութենէն Սամուէլ մարգարէի ձեռքով օծուած էր եւ հռչակ ստացած էր սպաննելով Գողիաթը: Ան ք.Ա. 1010 - 970 թագաւորեց, յաջորդելով Սաուլ թագաւորին: Իր գործած մեղքին պատճառաւ Աստուած թոյլ չտուաւ Դաւիթին որ Տաճարը կառուցէ:

Դաւիթի Որդի Յատուկ տիտղոս մըն է, որ Հրեաները կու տային գալիք Մեսիային: Աւետարաններուն մէջ, մեսիական այս տիտղոսը Յիսուսի տրուած է (Մտ. 1.1, Մր. 10.47):

Դաւիթի Քաղաք Նոր Կտակարանին մէջ այս անուանումը գործածուած է Դաւիթի ծննդավայրին՝ Բեթլեհէմի համար, ուր Յիսուս ծնաւ (ՂԿ 2.4 եւ 11):

Սաղմոսավանքը կը գտնուի Հայաստանի Արագածոտնի մարզի սահմաններէն ներս: Սաղմոսաւան գիւղէն ներս կառուցուած այս վանքը եղած է միջնադարեան Հայաստանի հոգեւոր կեդրոններէն մէկը: Շինուած է տուֆէ եւ անոր ամենահին յուշարձանն է Սուրբ Սիոն եկեղեցին, կառուցուած Վաչէ Վաչուտեան իշխանի հրամանով 1215 թուականին: Համալիրին մաս կը կազմէնաեւ Սուրբ Աստուածածին եկեղեցին:

Հայաստանի առաջին լուսաւորիչները

Յիսուս իր յարութենէն ետք իր աշակերտներուն պատուիրեց երթալ աշխարհի չորս կողմերը եւ քարոզել աւետարանը: Առաքեալները, Յիսուսի պատուերին համաձայն ցրուեցան աշխարհի բոլոր կողմերը ու իրենց քարոզչութեամբ քրիստոնէայ եկեղեցիներ սկսան հաստատել:

Յիսուսի տասներկու առաքեալներէն երկուքը՝ Թադէոսը եւ Բարթողոմէոսը, եկան Հայաստան եւ հոն տարածելով Աւետարանի ճշմարտութեան լոյսը, Հայաստանեայց առաքելական սուրբ եկեղեցին հաստատեցին:

Աստուածաշունչին մէջ, Թադէոս Առաքեալ կը յիշուի նաեւ Ղերէոս անուան տակ: Ան Հայաստան այցելած ու հոն քրիստոնէութիւն քարոզած առաջին առաքեալն է (43-66 թ.): Անոր գործունէութեան գլխաւոր կեդրոնը կը նկատուի Վասպուրական նահանգի Արտազ գաւառը, ուր կը գտնուէր Սանատրուկ թագաւորի պալատը: Ըստ Մովսէս Խորենացիի, Թադէոս Առաքեալ, Եդեսիոյ Աբգար թագաւորը բժշկելէ, եւ քրիստոնէութիւն քարոզելէ ետք, Աբգարի հրովարտակով կը ներկայանայ Հայոց Սանատրուկ թագաւորին: Սանատրուկ թագաւորը, նախ կ'ընդունի քրիստոնէութիւնը, սակայն զգուշանալով իր իշխաններուն սպառնալիքներէն, ետ կը դառնայ իրենց նախկին կրօնքին: Հակառակ ասոր, ժողովուրդէն

շատեր, որոնց մէջը ըլլալով իր դուստրը Սանդուխտը՝ կ'ընդունին քրիստոնէութիւնը: Շատ չանցած, Սանատրուկի կարգադրութեամբ, Արտազ գաւառի Շաւարշաւան գիւղաքաղաքին մէջ կը նահատակուին Թադէոս առաքեալը եւ Սանդուխտը: Առաքեալի նահատակութեան վայրին մէջ (ներկայիս Իրան) կառուցուած է Ս. Թադէ վանքը: Հայ եկեղեցին տարին երկու անգամ կը յիշատակէ Ս. Թադէոսը: Մէկ անգամ Բարթողոմէոս Առաքեալի հետ, Յիսնակի առաջին Կիրակիին յաջորդող Շաբաթ օրը (Նոյեմբերի վերջը կամ Դեկտեմբերի սկիզբը): Իսկ երկրորդ անգամ Ս. Սանդուխտ Կոյսի հետ: Թադէոս առաքեալ իր հետ Հայաստան բերած է այն գեղարդը որու միջոցաւ խոցուած էր խաչուած

քրիստոսի կողը: Յովհաննէսի Աւետարանին մէջ, Բարթողոմէոս առաքեալ կը յիշատակուի Նաթանայել անուան տակ: Յիսուս , վկայելով անոր մասին, կ'ըսէ. «Ահաւասիկ ճշմարիտ Իսրայէլացի մը, որուն մէջ նենգութիւն չկայ» (Յովհ. 1.47): Սուրբ Բարթողոմէոս իր քարոզչութեան ճամբով հասաւ Հայաստան եւ քարոզեց մօտաւորապէս 8 տարիներ (60-68թ): Ան իր քարոզութիւնը սկսաւ Սիւնեաց նահանգին մէջէն: Անոր քարոզութեան գլխաւոր վայրերէն մէկն էր Գողթն գաւառը ուր առաքեալի ձեռքով կառուցուած է Տեառնընդառաջ եկեղեցին: Առաքեալը անցաւ նաեւ Արտաշատ քաղաքը ուր հանդիպեցաւ Թադէոս Առաքեալին: Հայաստանեայց եկեղեցին այս երկու

առաքեալներուն յիշատակը կը տօնէ Յիսնակի առաջին Կիրակիին յաջորդող Շաբաթ օրը: Նկարներուն մէջ, ան կ'երեւի դաշոյնով (որով նահատակուած է) եւ Տիրամօր պատկերը ձեռքին (որ ըստ աւանդութեան իր հետ Հայաստան բերած է եւ զետեղուած է Անձեւացեաց գաւառի Հոգեաց վանքին մէջ): Բարթողոմէոս Առաքեալի անունով վանք մը գոյութիւն ոնի Վասպուրականի Աղբակ գաւառին մէջ, ուր թաղուած է:

Ոսկեայ օրէնքին գաղտնիքը

Բոլորս ծանօթ ենք հետեւեալ ոսկեայ օրէնքին՝

«Ըրէ ուրիշին ինչ որ կ'ուզես որ ան ընէ քեզի»:

Սակայն գիտենք նաեւ որ երբեմն շատ դժուար է յարգել այս օրէնքը:

Հետեւեալ գրութենէն մէկ գիր ընդօրինակելով ապա մէկ գիր ցատկելով գտիր միջոց մը յարգելու համար ոսկեայ օրէնքը:

մոխսակաւերատյոսւորիէրնչքաորսէկնեաս
յլօբրաէրնիքոովայկաեղաթյէօչրաէրնիքն
ոհսկոեմասայօերցէիննքերսոկլին

----- ,

----- :

----- 12:21

Էդ Հայր անսկիզբն,
Էակից Որդի,
Է միշտ սուրբ Հոգի:

Ընկալ զիս գթած,
Ընկալ ողորմած,
Ընկալ մարդասէր:

Թագաւոր փառաց,
Թողութեանց տուող,
Թող ինձ գյանցանս:

Երբ կ'աղօթես

Աստուած միշտ մտիկ կ'ընէ:

Ամբողջացուր վարի բառերը պատասխանելով հետեւեալ հարցումներուն՝

1. Դանդաղին հակառակը
2. Մութին հակառակը
3. Առաքեալի հոմանիշ
4. - - - - - պիտի ներբողեմ քեզ (Մաղմոս 101:1)
5. Աստուծոյ որդի
6. Յիսուսի 12 աշակերտները կը կոչուին
7. Այն գիրքը որու մէջ կը կարդանք Աստուծոյ եւ Յիսուսի մասին
8. Մարիամ Աստուածածին Յիսուսը դրաւ - - - - - մը մէջ
9. Ձեռքը ունի հինգ - - -
10. Կիրակի օրերը - - - - - մէջ սուրբ պատարագ կը մատուցուի
11. Յիսուս ըսաւ «- - - - - ունեցողը թող լսէ» (Մատթէոս 11:15)
12. Ամէն գիշեր չի քնացած եւ - - - - -
13. Ղուկաս 15:11 -ը կը նկարագրէ անառակ որդիին - - - - -
14. Այն քաղաքը ուրկէ էին Մարիամ եւ Մարթա (Յովհաննէս 11:1)
15. Աստուածաշունչի չորս աւետարաններէն մէկն է - - - - -

1. - - Ա -
2. - - - ս
3. - - - - - տ
4. - - - ո -
5. - - - - - լ -
6. - - ա - - - - -
7. - - - - - ծ - - - - -

8. մ - - - -
9. - - տ
10. - - - - - ի - -
11. - կ - - - -

12. կ' - - - - -
13. - - - - - ը
14. - - - - - ն - -
15. - - - - - է -

Յիսուսն ու ես

Աստուածաշունչին մեջ կը կարդանք թէ յատուկ կապ մը ունինք մենք Յիսուսի հետ: Ան մեր Տէրն ու Փրկիչն է:

Սակայն այդ չէ միակ կապը:

Գիտնալու համար թէ ինչ կ'ըսէ Յիսուս իր հետ մեր ունեցած կապին մասին, վարի աղիւսակէն

1. Ձնջէ՛ հինգ գիրերով կազմուած բառերը եթէ «բայ» չեն
2. Ձնջէ՛ «պզտիկ»ի բոլոր հոմանիշները
- 3 Ձնջէ՛ եղանակի հետ կապ ունեցող բառերը
- 4 Ձնջէ՛ բոլոր «թ» գիրով սկսող բառերը
5. Մնացած բառերը ընդօրինակէ վարի գծիկներուն վրայ

փոքր	խնձոր	ձեզ	կարկուտ
բարեկամ	պանիր	անձրեւ	պուճուր
թագ	կոչեցի	կօշիկ	ձին
չնչին	մրրիկ	թմբուկ	մանր
որովհետեւ	թուզ	ինչ	թոչուն
ձինամրրիկ	որ	փոթորիկ	Հօրմէս
կապիկ	ամպ	լսեցի	թիթեռնիկ
թութակ	ձեզի	արեւ	յայտնեցի

----- ,

 ----- :

Յովհաննէս 15:15

Ս. Գրիգոր Նիսացի, (335 — 394թթ.), երեւելի աստուածաբան, փիլիսոփայ, եկեղեցական գործիչ (եպիսկոպոս), Հայ և ընդհանրական եկեղեցւոյ սուրբ, եկեղեցական հայր, Բարսեղ Կեսարացիի կրտսեր եղբայրն է: Ծնած է Կապադովկիոյ Նեոկեսարիա քաղաքին մէջ, յոյն մեծահարուստ եւ ազնուական ընտանիքի մէջ որ յայտնի էր աստուածապաշտութեամբ: 372 թ. Բարսեղ Կեսարացին, Կապադովկեան Կեսարիա քաղաքի արքեպիսկոպոս ձեռնադրուելով, իր եղբայրը կը նշանակէ հայաբնակ Նիսա գիւղի և Սեբաստիա քաղաքի եպիսկոպոս: 378թ. Բարսեղ Կեսարացիի մահէն ետք կ'ամբողջացնէ եւ կը հրատարակէ աւագ եղբօր անաւարտ երկը՝ «Վեցօրեայքը»:

Մասնակցած է 381թ. Կոստանդնուպոլսոյ երկրորդ տիեզերական ժողովին, ուր Գրիգորը ձեռք կը բերէ հեղինակաւոր աստուածաբանի և քարոզիչի համբաւ, կայսերական հրովարտակով անոր անունը կը ներառուի այն եպիսկոպոսներու ցանկի մէջ, որոնց հետ շփումը «պարտադիր է ուղղափառներու համար»:

+++

Եզակի գիրեր
Հայերէն գիրերով Sudoku

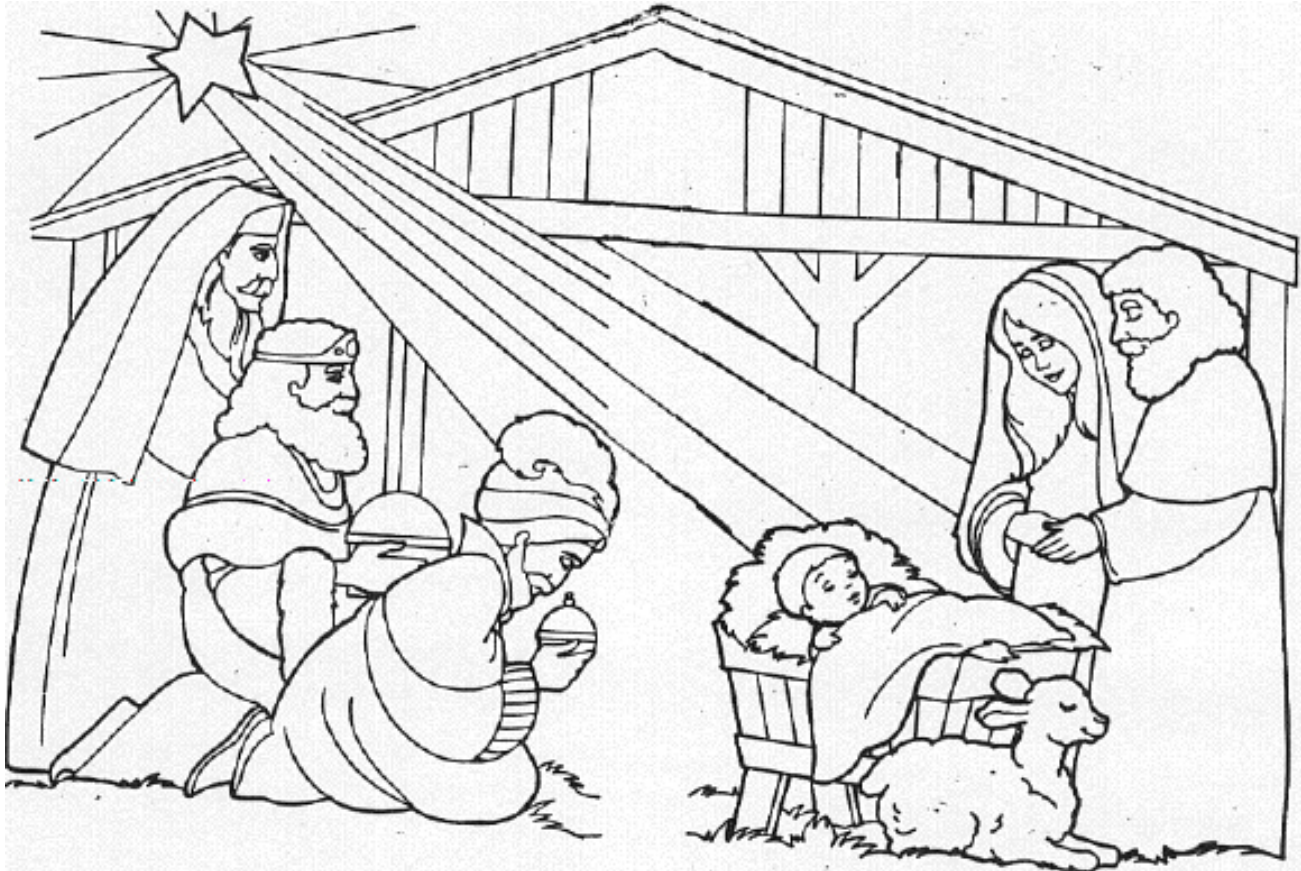
դ	ա	ը	գ	ե	բ	թ	զ	է
զ	է	թ	դ	ը	ա	ե	զ	բ
զ	բ	ե	զ	թ	է	ը	դ	ա
թ	զ	է	ը	ա	զ	բ	ե	դ
ե	դ	բ	թ	է	զ	ա	ը	զ
ը	զ	ա	ե	բ	դ	է	թ	զ
բ	ը	դ	է	զ	ե	զ	ա	թ
ա	թ	զ	բ	դ	ը	զ	է	ե
է	ե	զ	ա	զ	թ	դ	բ	ը

		ա				է		
	դ	բ	զ		ը	ա	թ	
			բ	ա	թ			
	զ	է	ը		դ	թ	բ	
	բ						ը	
	ը	թ	է		ա	դ	զ	
			դ	ը	զ			
	ա	ը	է		զ	զ	դ	
		դ				զ		

Նախորդ «Եզակի գիրեր»ուն լուծումը

Ամբողջացուր քառակուսիները, գործածելով ա, բ, գ, դ, ե, զ, է, ը, թ գիրերը պայմանաւ որ միայն մէկ անգամ գործածես իւրաքանչիւր գիր, իւրաքանչիւր
 . հորիզոնական գիծի վրայ
 . ուղղահայեաց գիծի վրայ եւ
 . իննեակ քառակուսիի մէջ:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Մանկապարտեզի անկիւն

Ամբողջացո՛ւր ըստ Ղուկաս 2.8-14 ի.

Հովհաննէս, Խաղաղութի՛ւն, Փրկիչը, Խանձարուրով, հաճութիւն, հրեշտակը, աւետիս, Օծեալ

Այնտեղ, դաշտերուն մէջ ----- կային, որոնք գիշերով իրենց հօտերուն պահակութիւն կ'ընէին: Տիրոջ ----- անոնց երեւցաւ եւ Տիրոջ փառքը լոյսի պէս անոնց վրայ ծագեցաւ: Հովհաննէսը սաստիկ վախցան. Հրեշտակը ըսաւ անոնց.

- Մի վախնաք, ձեզի ----- մը պիտի տամ, որ ամբողջ ժողովուրդին մեծ ուրախութիւն պիտի պատճառէ: Այսօր, Դաւիթի քաղաքին մէջ ձեր ----- ծնաւ, որ ----- Տէրն է: Հետեւեալը ապացոյց ըլլայ ձեզի. հոն մանուկ մը պիտի գտնէք՝ ----- փաթթուած եւ մսուրի մէջ դրուած:

Եւ յանկարծ այդ հրեշտակին միացաւ երկնաւոր զօրքերու բազմութիւն մը, որ կ'օրհնաբանէր զԱստուած, ըսելով.

«Բարձունքներուն մէջ Աստուծոյ փառք, ----- երկրի վրայ եւ մարդոց միջեւ -----»:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Ա., Բ. եւ Գ. դասարաններու անկիւն

1.- Որո՞ւ տօնը այս տարի կը տօնենք Դեկտեմբեր 15ին:

- ա. Ս. Յովհաննէս Ոսկեբերան Հայրապետ
- բ. Մարուգէ ճգնաւոր
- գ. Ս. Անդրէաս եւ Ս. Փիլիպպոս
- դ. Սուրբ Յակոբ Մծբնայ հայրապետ

2.- Այս տարի ե՞րբ կը տօնենք Ս. Թադէոս եւ Ս. Բարթողոմէոս առաքեալներուն տօնը:

- ա. Նոյեմբեր 3
- բ. Դեկտեմբեր 1
- գ. Նոյեմբեր 23
- դ. Դեկտեմբեր 3

3.- Այս տարի ե՞րբ կը տօնենք Սուրբ Պօղոս եւ Սուրբ Պետրոս Առաքեալներու տօնը:

- ա. Նոյեմբեր 6
- բ. Դեկտեմբեր 12
- գ. Նոյեմբեր 20
- դ. Դեկտեմբեր 27

4.- Ո՞վ էր առաջին քրիստոնէայ թագաւորը:

- ա. Աբգար Ա.
- բ. Տրդատ Գ.
- գ. Տրդատ Ա.
- դ. Տրդատ Բ.

5.- Ի՞նչ է Մկրտութեան զգալի նշանը:

- ա. Հաց
- բ. Գինի
- գ. Ջուր
- դ. Միւռոն

6.- Որո՞նք են Հայաստանի առաջին լուսաւորիչները:

- ա. Ս. Թադէոս եւ Ս. Բարթողոմէոս
- բ. Սուրբ Պօղոս եւ Սուրբ Պետրոս
- գ. Աբգար Ա. եւ Տրդատ Գ.
- դ. Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ

7.- Յիսուս որո՞ւ կողմէ մկրտուեցաւ:

Յ----- Մ-----

8.- Յիսուս քանի՞ անգամ մկրտուեցաւ:

- ա. 1
- բ. 2
- գ. 3
- դ. 4

9. Մենք քանի՞ անգամ կրնանք մկրտուիլ:

- ա. 1
- բ. 2
- գ. 3
- դ. 4

10. Ի՞նչ էր Յովհաննէս Մկրտիչին հօրը անունը:

Զ-----

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Դ., Ե. եւ Զ. դասարաններու անկիւն

1.- Որո՞ւ տօնը այս տարի կը տօնենք
Դեկտեմբեր 15-ին:

- ա. Ս. Թադէոս Առաքեալ
- բ. Մարուգէ ճգնաւոր
- գ. Ս. Բարթողոմէոս Առաքեալ
- դ. Սուրբ Յակոբ Մծբնայ հայրապետ

- ա. Սաւուղ
- բ. Դաւիթ
- գ. Սողոմոն
- դ. Սամուէլ

2.- Սուրբ Յակոբ Մծբնայ Հայրապետի
տօնը կը տօնենք ամէն տարի:

- ա. Դեկտեմբեր 16-ին
- բ. Դեկտեմբեր 17-ին
- գ. Դեկտեմբեր 18-ին
- դ. Դեկտեմբեր 12-18 օրերուն մէջ
հանդիպող Շաբաթ օրը

7.- Ո՞վ «Բարձեալին մարգարէն
պիտի կոչուի եւ Տիրոջ առջեւէն
պիտի քալէ անոր ճամբան
պատրաստելու համար»:

Յ----- Մ-----

3.- Ո՞վ է առաջին մարտիրոսը:

- ա. Ս. Պօղոս
- բ. Ս. Պետրոս
- գ. Ս. Ստեփանոս
- դ. Ս. Դաւիթ մարգարէ

8.- Մկրտութեան թեկնածուն ի՞նչ կը
կոչուի:

- ա. Երախայ
- բ. Երեխայ
- գ. Մանուկ
- դ. Պզտիկ

4.- Ո՞վ էր նախասարկաւագը:

- ա. Ս. Պօղոս
- բ. Ս. Պետրոս
- գ. Ս. Ստեփանոս
- դ. Ս. Դաւիթ մարգարէ

9. Մկրտութիւնը կը կոչուի նաեւ.

Վ----- Ծ-----:

5.- Ո՞ր առաքեալը Յիսուսը 3 անգամ
ուրացաւ եւ որուն տօնը այս տարի
Դեկտեմբեր 27-ին կը յիշատակենք:

Ս. Պ-----

10. Հին Կտակարանի Սաղմոսներու
գիրքը քանի՞ սաղմոսներէ կը
բաղկանայ:

- ա. 150
- բ. 66
- գ. 76
- դ. 39

6.- Ո՞վ էր Իսրայէլի երկրորդ
թագաւորը:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Երկրորդականի անկիւն

1.- Մկրտութիւնը մեզ կը սրբէ.
ա. Սկզբնական մեղքէն
բ. Աղամական մեղքէն
գ. Մինչեւ մեր մկրտուիլ, մեր գործած բոլոր մեղքերէն
դ. Մեծ մեղքերէն:

եւ ո՞ր տարին:
ա. Կ-----
բ. 3--

2.- Մկրտութիւնը կրնայ կատարուիլ 3 ձևերով: Թո՛ւ ի՛նչ այս երեք ձևերը:
ա. Հ-----
բ. Ը-----
գ. Ս-----

7.- Ս. Պօղոս Առաքեալի գրած գիրքերուն թիւը երբ բաժնենք Ս. Պետրոս առաքեալի գրած գիրքերուն թիւով, քանի՞ կ'ունենանք:
ա. 2
բ. 3
գ. 5
դ. 7

3.- Եկեղեցին որո՞ւն հաւատքին վրայ կը մկրտէ անչափահաս մանուկը.
ա. Մանուկին
բ. Ծնողքին
գ. Կնքահօր
դ. Ծնողքին եւ կնքահօր

8.- Ինչո՞ւ այս տարի Ս. Ստեփանոսի օրը կը նշենք Դեկտեմբեր 25-ին երբ անցեալ տարի նշեցինք Դեկտեմբեր 26-ին:

4.- Ամբողջացո՛ւր. Անչափահաս մանուկի մը մկրտութենէն ետք, ծնողքը Աստուծոյ առջեւ պարտական է զայն դաստիարակելու ----- հաւատքով, որպէսզի ան դառնայ առաքինի ----- մը:

-----
9. Ո՞ր քաղաքը «Դաւիթի քաղաք» կը կոչուի:

5.- Ս. Յակոբ Մծբնայ հայրապետը ո՞ր Տիեզերական ժողովին մասնակցեցաւ եւ ո՞ր տարին:
ա. Ն-----
բ. 3--

10. Ինչո՞ւ Բարթողոմէոս առաքեալ դաշոյնով կ'երեւի նկարներուն մէջ:
Որովհետեւ դաշոյնով
ն----- է:

6.- Ս. Գրիգոր Նիւսացի ո՞ր Տիեզերական ժողովին մասնակցեցաւ

2012-2013 Տարեշրջան (33րդ)

Գործունեություն՝ Ամեն Կիրակի Ժամը 10:30 – 1:00

Մանկապարտեզ : Ա., Բ. եւ Գ. Դասարաններ	(3 - 5	տարեկան)
Նախակրթարան : Ա., Բ., Գ., Դ. Ե., եւ Զ., Դասարաններ	(6 - 11	տարեկան)
Երկրորդական : Ա., Բ., Գ., Դ. եւ Ե. Դասարաններ	(12 - 16	տարեկան)

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել տնօրէնին՝

Թորոս Պապիկեան

Հեռ. (514)-956-1277 email director@sourphagop.org

Կաղանդ Պապան Կիրակնօրեայ Դպրոց պիտի այցելէ Դեկտեմբեր 30, 2012-ին

www.sourphagop.org

«Մաշտոցի Արձագանգ»

www.sourphagop.org/մաշտոցի_արձագանգ

20-րդ տարի